

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПАСЕНКО ІНГА МИХАЙЛІВНА

УДК 378.018.8.046-021.64:32:001.895(045)

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
З ПРАВознавства ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ
КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Запоріжжя – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Державному закладі вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент
ДРАЧ Ірина Іванівна,
Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ,
виконуюча обов'язки директора.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
КОВАЛЬЧУК Василь Іванович,
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, м. Глухів,
завідувач кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва;

доктор юридичних наук,
кандидат педагогічних наук, доцент
САВІЩЕНКО Вікторія Миколаївна,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро,
декан юридичного факультету.

Захист відбудеться «25» вересня 2021 р. о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.127.04 у Класичному приватному університеті за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 124.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Класичного приватного університету за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 114.

Автореферат розісланий «25» серпня 2021 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. І. Облес

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах розбудови демократичної та правової держави актуалізується увага до підвищення рівня фахової компетентності юристів, що зумовлює необхідність перегляду деяких застарілих традицій їхньої професійної освіти. Цей процес прискорився разом з поживленням євроінтеграційної активності України, обережною екстраполяцією західних стандартів професійної освіти правознавців, зокрема збільшенням популярності контекстного характеру фахової підготовки.

Із цих причин насичення освітнього процесу максимально наближеним до майбутньої професії змістом, що вже давно є нормою в країнах Євросоюзу, постає як важливе завдання української професійної освіти майбутніх бакалаврів з правознавства, а низка державних нормативно-правових документів підтверджує його актуальність та створює необхідні підстави для виконання: Закони України «Про вищу освіту» (2014) та «Про освіту» (2017), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр., Стандарт вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Національна рамка кваліфікацій (2018 р.) тощо.

Серед дослідників, що стоять біля витоків сучасних реформ вищої школи, посилюючи демократичний, прозорий та аутентичний характер підготовки фахівців різних галузей, варто назвати В. Андрущенко, А. Алексюка, А. Артюхова, С. Архангельського, Н. Бистрову, А. Бутенко, Н. Гузій, Л. Грень, Д. Дзвінчука, Н. Дем'яненко, І. Драч, О. Єременко, В. Желанову, І. Зязюна, С. Квіта, В. Ковальчука, С. Клепко, В. Кременя, В. Краєвського, В. Лугового, Б. Моркляник, О. Отич, Н. Христинченко та ін. Автори виступають стейкхолдерами закладених у законодавстві контекстних акцентів вищої освіти, а їх фундаментальні та технологічні розробки продовжуються в більш сконцентрованих освітніх і наукових дослідженнях, зокрема в працях Ю. Буланова, А. Вербицького, І. Герасимова, Р. Гуревич, Л. Дідух, В. Желанова, Т. Каушан, Ю. Красильник, В. Майковська, А. Мельник, А. Павленко, Л. Петренко, Н. Савелюк, В. Сидоренко та ін. З різних позицій згадані дослідники кристалізували теоретичні й практичні аспекти контекстного навчання студентів різних спеціальностей, утім проблематика підготовки майбутніх фахівців з правознавства набула відображення в працях Я. Аронової, Г. Барської, О. Батанова, В. Барковського, А. Білоножка, А. Богданця, О. Браткової, М. Василенка, А. Жданюка, І. Матковської, А. Рибачук, В. Рижикова, В. Савіщенко, Л. Сітковська, О. Котикова, Г. Яворської та ін.

Однак, констатуючи суттєві успіхи в досягненні різновекторних цілей професійної освіти майбутніх правознавців, автори не часто фокусували свою увагу на проблемі недостатньої контекстності їх навчання, а запропоновані інновації стосувалися її лише фрагментарно, що в сукупності з іншими теоретичними та емпіричними факторами стало причиною виникнення низки складних суперечностей, зокрема між:

– соціальним замовленням суспільства й держави на формування нового покоління юристів, здатних здійснювати ефективну професійну діяльність, та незадовільним станом готовності педагогічного складу до використання потенційних можливостей контекстного навчання в освітньому процесі;

– існуванням теоретико-методичної бази контекстного навчання для підготовки майбутніх фахівців у вищій освіті та відсутністю розробленої й експериментально перевіреної моделі застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства;

– декларуванням ідеалів і принципів підготовки конкурентоспроможного фахівця у вищій школі (Національна доктрина розвитку освіти, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.) та переважанням «ЗУНівського» підходу до визначення змісту, форм і методів підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства.

Отже, актуальність порушеної проблеми, її соціальна значущість, наявність суперечностей, недостатній рівень її розроблення й наукового обґрунтування зумовили вибір теми дисертації: *«Професійна підготовка майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання»*.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до зведеного плану Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України й пов'язана з напрямом планових досліджень кафедри педагогіки, управління та адміністрування за темою «Удосконалення сучасних моделей підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти у контексті формування та розвитку професійної компетентності» (державний реєстраційний номер 0117U002378), одним з виконавців якої є здобувачка.

Тему дисертації розглянуто та затверджено Вченою радою ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (протокол № 6 від 18.11.2015) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 14.06.2016).

Мета й завдання дослідження. *Мета дослідження* полягає в розробленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці моделі застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства.

Поставлена мета зумовила необхідність розв'язання низки завдань:

– проаналізувати стан досліджуваної проблеми застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства;

– науково обґрунтувати й охарактеризувати педагогічні умови контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці;

– теоретично обґрунтувати й розробити модель контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці;

– експериментально перевірити результативність моделі контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх бакалаврів з правознавства.

Предмет дослідження – професійна підготовка майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання.

Методи дослідження. Для досягнення мети, вирішення завдань дослідження використано комплекс методів:

– *теоретичні*: аналізу і синтезу – для визначення проблеми наукового пошуку, формулювання мети, завдань дослідження; науково-бібліографічний – для осмислення наукової літератури, законодавчих актів, нормативно-правових документів та систематизації теоретичних напрацювань з окресленої проблеми; узагальнення й систематизації – для виділення та обґрунтування концептуальних підходів і педагогічних умов застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства; моделювання – для розроблення моделі контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства;

– *емпіричні*: анкетування, спостереження, бесіди, експертне опитування, тестування – для визначення чинників та умов використання контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства у професійній підготовці; експертне оцінювання – для визначення педагогічних умов застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства; педагогічний експеримент – для перевірки ефективності авторської моделі, змістовою основою якої є педагогічні умови застосування контекстного навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з правознавства;

– *математико-статистичні*: методи обробки та аналізу кількісних результатів дослідження за критерієм Фішера – для встановлення наукової достовірності отриманих результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

вперше:

– розроблено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці;

– розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено модель застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці, яка відображає взаємозв'язок блоків: мотиваційного, організаційно-процесуального, результативно-діагностичного;

– визначено та обґрунтовано структурні компоненти професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний);

удосконалено:

– особливості застосування контекстного навчання під час професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства, які полягають у стимулюванні процесу розумової діяльності здобувача освіти до вирішення контекстних завдань проблемного характеру;

– наукові уявлення щодо сутності ключових понять контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці, таких як: «контекстне навчання майбутніх правознавців», «квазіпрофесійна діяльність», «формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства», «професійна підготовка»;

– зміст професійної підготовки, який доповнено завданнями щодо реалізації квазіпрофесійної діяльності за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

набуло подальшого розвитку:

– критерії та показники застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що розроблено та впроваджено в підготовку майбутніх бакалаврів з правознавства:

– оновлені, кориговані та вдосконалені навчально-методичні комплекси обов'язкових компонентів за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

– практичні рекомендації щодо використання контекстних технологій у викладанні дисциплін: конституційне, цивільне, адміністративне, господарське, трудове, кримінальне право, – зміст яких посилений професійним спрямуванням (проблемні та творчі завдання, дискусії, ділові ігри, ситуації, проєкти, презентації) – для трансформації освітньої діяльності здобувача за спеціальністю 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в професійну з поступовою зміною пізнавальних потреб та мотивів, цілей, вчинків і дій, засобів, предмета й результатів на професійні;

– адаптований та модифікований діагностичний інструментарій для визначення рівнів сформованості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства.

Розроблені методичні рекомендації можуть бути використані в закладах вищої освіти, що здійснюють професійну підготовку майбутніх бакалаврів з правознавства. Обґрунтовані в дослідженні результати впроваджено в освітній процес Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого Міжрегіональної Академії управління персоналом (довідка № 2010 від 14.05.2020), Київського державного коледжу туризму та готельного господарства (довідка № 27-01-11 від 10.06.2020), Київського кооперативного інституту бізнесу і права (довідка № 172 від 02.06.2020), Класичного приватного університету (довідка № 238 від 30.04.2020).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися й обговорювалися на конференціях різних рівнів:

– *міжнародних*: «Перспективні напрямки розвитку сучасних педагогічних і психологічних наук» (м. Харків, 2019 р.); «Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики» (м. Одеса, 2016 р.); «Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі» (м. Київ, 2019 р.);

– *всеукраїнських та регіональних*: «Психолого-педагогічний супровід фахової підготовки та підвищення кваліфікації особистості в умовах трансформації

освіти» (м. Київ, 2016 р.); «Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи» (м. Київ, 2017 р.).

Публікації. Результати дослідження викладено в 10 публікаціях, з них: 5 – статті в наукових фахових виданнях України, 1 – стаття в зарубіжному періодичному науковому виданні, 4 – матеріали конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і чотирьох додатків. Загальний обсяг дисертації – 267 сторінок, з них основний текст – 198 сторінок. Робота містить 18 таблиць, 12 рисунків. Список використаних джерел включає 210 найменувань, у т. ч. 20 – іноземною мовою.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертації; визначено її зв'язок із науковими програмами, планами та темами, мету й завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; подано відомості щодо апробації й публікацій.

У **першому розділі** – *«Теоретичні основи застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства»* – охарактеризовано сутність базових понять дослідження та обґрунтовано концептуальні засади процесу застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства.

У сучасних умовах модернізації української вищої освіти висуваються принципово нові вимоги до професійної підготовки сучасного правознавця як висококваліфікованого фахівця нової формації: активного, творчого, здатного не лише на репродуктивну діяльність, а й на прийняття нестандартних рішень, який критично ставиться до потоків інформації, що стрімко змінюються, спроможного генерувати, розробляти, упроваджувати та поширювати інноваційні ідеї, знаходити нові засоби й методи професійного зростання.

Проблему підготовки майбутніх юристів відображено в наукових працях М. Кельмана, І. Матковської, А. Рибачука, В. Рижикова та ін. Узагальнення аналізу наукових напрацювань дало змогу встановити, що модернізація освітнього процесу при підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства зумовлює активне використання інноваційних засобів і методів освіти, посилення зв'язку навчальної діяльності з майбутньою професійною діяльністю. Такий зв'язок забезпечує застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх фахівців з правознавства.

Особливості контекстного навчання розкрито в наукових працях Ю. Буланової, А. Вербицького, З. Возної, І. Герасимової, Н. Гузія, Р. Гуревича, Н. Дем'яненко, Л. Дідуха, І. Драч, В. Желанової, Т. Каушана, Л. Ковальчука, Ю. Красильника, А. Мельника та ін.

Проведений теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури щодо особливостей контекстного навчання дав змогу запропонувати авторське визначення: *контекстне навчання майбутніх правознавців* – це професійно орієнтована підготовка студентів спеціальності 081 «Право», реалізована через системне впровадження фахового контексту в освітню діяльність шляхом встановлення зв'язків між дисциплінарним змістом і реальними професійними ситуаціями.

Обґрунтовано, що серед факторів процесу формування професійних компетентностей майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання є:

- використання ефекту результативності, який, крім засвоєння знань, стимулює розвиток здатності студента до творчого їх використання на практиці;
- застосування інноваційних форм та методів інтерактивного характеру;
- формування «професійного ідеалу» через запрошення до проведення занять успішних професіоналів-юристів різної спеціалізації;
- утвердження власної професійної позиції (спонукання здобувачів вищої освіти читати та обговорювати широке коло наукової літератури, нормативні документи).

Обґрунтовано, що *квазіпрофесійна діяльність* – це специфічна активність студентів у межах освітнього процесу, під час якої імітують максимально реалістичні переживання досвіду, що відтворює сутнісні параметри майбутньої трудової діяльності. Така діяльність є однією з форм контекстного навчання, коли за допомогою форм, методів і засобів навчання моделюють зміст та формують цілісне бачення майбутньої професійної діяльності правознавця. Квазіпрофесійна діяльність актуалізує міждисциплінарні зв'язки, які варто розуміти як застосування накопичених знань з дисциплін освітньо-професійної програми і які мають бути реалізовані як складові компетентностей майбутнього бакалавра з правознавства.

Показано, що контекстне навчання передбачає організацію активного включення майбутніх бакалаврів з правознавства до процесу переходу від таких інструментів, як навчальні тексти, знакові системи як матеріальні носії минулого досвіду до ситуативного моделювання професійної діяльності, що уможлиблює підвищення результативності формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства.

Концептуальні засади процесу застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства набули відображення в системі визначених принципів контекстного підходу: *системності*, який передбачає, що професійна компетентність здобувачів вищої освіти формується системно відповідно до змісту освітньо-професійної програми в процесі професійної підготовки; *прогностичності*, який полягає в послідовному моделюванні комплексного бачення змісту, форм і умов майбутньої професійної практики; *проблемності* змісту освітнього процесу, який виявляється у включенні проблемних завдань у процес професійної підготовки; *відповідності*, який передбачає використання форм та методів освітнього процесу, що відповідають

поставленій меті й змісту освіти; *суб'єктності* відносин між науково-педагогічним складом та здобувачами вищої освіти, який ґрунтується на їх активній співпраці.

Компонентами сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства виокремлено такі: мотиваційний; когнітивний; діяльнісний та особистісний. Узагальнення компетентностей майбутніх бакалаврів з правознавства визначено через симетричні компонентам критерії, які знаходять відображення в Стандарті вищої освіти України за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Зокрема, експліковано компетентності, які найбільш ефективно формуються завдяки впровадженню контекстного навчання:

– *когнітивний критерій* є підставою для оцінювання таких компетентностей, як: знання з основ теорії та філософії права, знання й розуміння структури правничої професії та її ролі в суспільстві; знання й розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів; знання й розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини; знання й розуміння основ права Європейського Союзу; здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право;

– *діяльнісний критерій* є основою для оцінювання таких компетентностей, як: здатність застосовувати знання доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право й адміністративне процесуальне право, цивільне та цивільне процесуальне право, кримінальне й кримінальне процесуальне право; здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції; здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних і конфіденційної інформації; здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування; здатність до логічного, критичного й системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру та значення;

– *особистісний критерій* є підставою для оцінювання таких компетентностей, як: здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність бути критичним і самокритичним; здатність працювати в команді; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність володіти власними емоціями;

– *мотиваційний критерій* є підставою для оцінювання таких компетентностей, як: стійкість інтересу до набуття вмінь та навичок; стійкість мотивації в прагненні досягти поставлених цілей; здатність до керування життєвими цінностями; здатність до оцінювання внутрішнього спонукання особистості до професійної діяльності, оцінка якої здійснюється за допомогою методики, запропонованої А. Реан, В. Якуніною, у редакції Н. Бадмаєвої.

У другому розділі – «Наукове обґрунтування моделі контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства» – конкретизовано методику дослідження; здійснено наукове обґрунтування педагогічних умов застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці; проаналізовано структуру та зміст моделі застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці.

Педагогічні умови застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з права у професійній підготовці являють собою сукупність умов і чинників, які сприяють формуванню компетентних фахівців, забезпечуючи формування та розвиток компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства.

За результатами теоретичного дослідження та методом експертного оцінювання визначено педагогічні умови застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці, а саме:

- *формування та підтримка позитивної освітньої мотивації*, що передбачає кваліфікований педагогічний супровід та перманентну актуалізацію процесів професійної самореалізації й самовизначення майбутніх бакалаврів з правознавства;

- *культивування квазіпрофесійної та навчально-професійної діяльності здобувачів освіти спеціальності 081 «Право» засобами збагачення контекстного навчання інтерактивними й іншими визначеними інноваційними технологіями;*

- *забезпечення можливості інтеріоризації цілісного суб'єктивного досвіду різних видів правознавчої діяльності під час проходження практики в юридичних клініках та інших об'єктах професійного функціонування;*

- *підвищення кваліфікації викладачів*, що передбачає оволодіння технологіями контекстного навчання, зокрема через проведення внутрішньовузівських методичних семінарів.

Для відображення особливостей застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці розроблено модель застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства, яка містить три взаємопов'язаних блоки: мотиваційний, організаційно-процесуальний і результативно-діагностичний (рис. 1).

Мотиваційний блок включає мету, завдання підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання. Розкриття змісту організаційно-процесуального блоку моделі здійснено шляхом визначення педагогічних умов застосування контекстного навчання, напрямів педагогічного супроводу, форм і методів застосування контекстного навчання при професійній підготовці. Результативно-діагностичний блок охоплює рівні, критерії сформованості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства й результат – підвищення рівня професійної підготовки та професійної компетентності майбутнього бакалавра з правознавства.

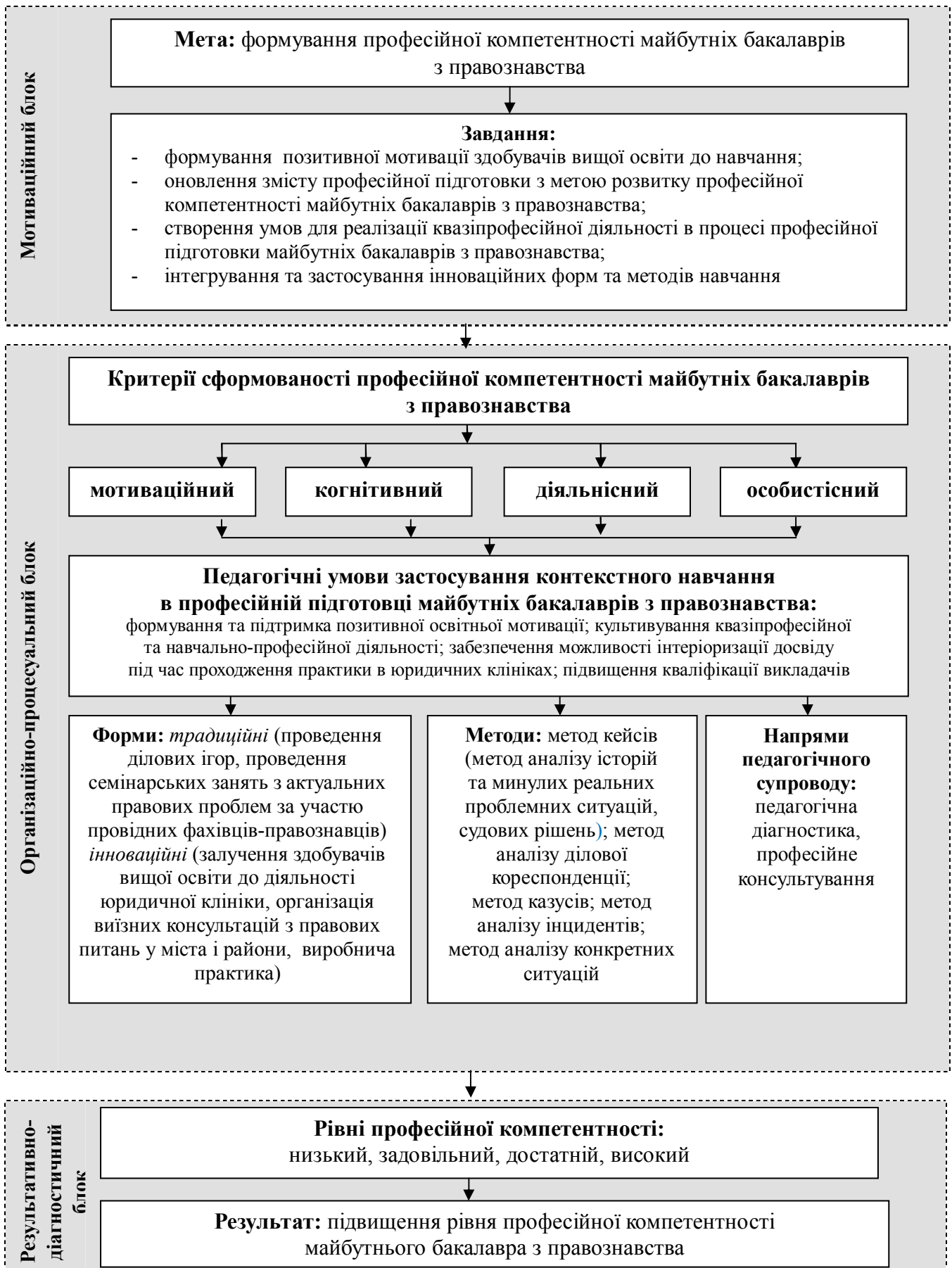

Рис. 1. Модель застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці

У моделі застосування контекстного навчання набуває логічної визначеності ідея єдності цілей, змісту, форм і методів освіти, а саме використано такі *методи*: аналізу історій та минулих реальних проблемних ситуацій, судових рішень; аналізу ділової кореспонденції; казусів; аналізу інцидентів; аналізу конкретних ситуацій; *формами* контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці обрано такі: традиційні (проведення ділових ігор, семінарських занять з актуальних правових проблем за участю провідних фахівців-правознавців), інноваційні (залучення здобувачів вищої освіти до діяльності юридичної клініки, організація виїзних консультацій з правових питань у міста й райони, виробнича практика). За результатами теоретичного дослідження виділено такі *напрями педагогічного супроводу*, як педагогічна діагностика, професійне консультування.

Узагальнення розуміння змісту й характеристик основних компонентів компетентнісної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства дало змогу виокремити критерії та показники їх сформованості, а саме: *мотиваційний критерій* (наявність значущих ціннісних орієнтацій і сформованості мотивації до навчання та саморозвитку); *когнітивний критерій* (розуміння сутності, змісту, цілей і завдань професійної підготовки, нормативно-правових документів; володіння системою знань, необхідних для ефективного виконання професійних завдань; володіння іноземною мовою); *діяльнісний критерій* (обізнаність із методами та способами виконання професійних завдань; здатність використовувати отримані знання для формулювання й розв'язання професійних завдань за допомогою методів, що є найбільш придатними для досягнення поставлених цілей); *особистісний критерій* (наявність професійних якостей, які впливають на здатність майбутніх бакалаврів з правознавства до професійної діяльності).

У **третьому розділі** – «*Експериментальна перевірка та узагальнення результатів упровадження контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці*» – здійснено експериментальну перевірку та узагальнення результатів застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці; запропоновано методичні рекомендації щодо застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці.

Загальна логіка експериментальної роботи вибудовувалася відповідно до завдань дослідження, що передбачало визначення його етапів, розроблення програми експерименту, конструювання критеріїв оцінювання результатів, визначення експериментальної бази, виявлення умов реалізації завдань дослідницької роботи, проведення експерименту та перевірку отриманих результатів на валідність. Дослідження як складний комплекс упорядкованих науково-теоретичних, методичних та організаційних заходів передбачало декілька етапів: підготовчий (пошуково-організаційний) етап, констатувальний експеримент, формувальний експеримент, завершальний (підсумково-корегувальний) етап, – метою яких було досягнення дослідницьких цілей і завдань.

Підготовчий (пошуково-організаційний) етап охоплював широке коло теоретичних та емпіричних проблем, пов'язаних із пошуком методологічних орієнтирів, методичної платформи дослідження. Він мав за мету визначення загальних принципів і структури експерименту, його етапів та вибір процедури експериментальних досліджень, як результат – розроблення програми експерименту, оброблення та аналізу статистичних даних. *Констатувальний етап* спрямований на вивчення способів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти в умовах дії чинників, які були визначені до експерименту й не змінювалися. У процесі констатувального експерименту була сформульована робоча гіпотеза про те, що існує зв'язок між використанням технологій контекстного навчання й рівнем сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства, та отримано експериментальне підтвердження цієї гіпотези. Проведено оцінювання критеріїв і відповідних їм рівнів професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства.

Під час *формульовального* експерименту як експериментальний фактор виступила обов'язкова умова – реалізація моделі та визначених педагогічних умов застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці.

Експериментальну перевірку моделі застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці здійснено, спираючись на дані проведеного експерименту.

Для оцінювання сформованості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства виокремлено чотири *рівні*: високий, достатній, задовільний, низький.

Узагальнені показники сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів правознавства дали змогу встановити, що 27,91% осіб виявили високий рівень; 38,37% – достатній; 30,23% – задовільний; 3,49% – низький. Одержані результати констатувального етапу дослідження засвідчили необхідність удосконалення освітнього процесу на юридичних факультетах. Діагностику рівня сформованості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства здійснено за допомогою діагностичних методик відповідно до розроблених завдань. Для оцінювання рівня сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства за мотиваційним критерієм використано методику А. Реана та В. Якуніна в редакції Н. Бадмаєвої (діагностика мотивації до навчання); за когнітивним критерієм – оновлено та використано зміст професійно орієнтованих навчальних дисциплін і виробничої практики для визначення рівня засвоєння професійних знань; за діяльнісним критерієм – розроблено та використано завдання для проведення практичних занять, зміст яких посилений професійним спрямуванням; за особистісним критерієм – використано аналіз життєвих цінностей через опитування здобувачів вищої освіти «Чого Ви найбільше прагнете досягти у своєму житті?»

Дослідження проведено поетапно впродовж 2016–2019 рр. і передбачало констатувальний та формульальний етапи. На етапах дослідження було залучено

258 осіб, а саме: 208 здобувачів вищої освіти (із них 86 осіб контрольної групи (КГ), 122 експериментальної групи (ЕГ)) та 20 викладачів Київського державного коледжу туризму та готельного господарства, Київського кооперативного інституту бізнесу і права, Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого Міжнародної Академії управління персоналом.

З метою забезпечення можливості формування достатніх за обсягом та однорідних за складом контрольної й експериментальної груп до проведення досліджень були залучені здобувачі вищої освіти, за напрямом підготовки 081 «Право», які розпочали навчання на першому курсі, визначено контрольні (КГ) та експериментальні (ЕГ) групи. Здобувачі вищої освіти КГ надалі вивчали обрані для експерименту дисципліни за традиційними методиками згідно з освітніми програмами. Підготовку майбутніх бакалаврів правознавства в ЕГ здійснювали за авторською експериментальною методикою на основі використання контекстного навчання.

Так, шляхом анкетування й опитування здобувачів вищої освіти було встановлено вхідний рівень сформованості професійної компетентності в майбутніх бакалаврів правознавства за всіма компонентами, який засвідчив майже однакові умови. Формувальний етап експерименту передбачав імплементацію комплексу педагогічних умов, що необхідні для формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання. Формувальний етап експерименту проведено зі здобувачами вищої освіти експериментальної групи, а його остаточні результати були усереднені згідно з отриманими показниками.

Завершальний етап передбачав діагностику рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх професіоналів з правознавства.

Аналіз узагальнених результатів засвідчив, що в КГ та ЕГ кількість здобувачів вищої освіти зі сформованою професійною компетентністю майбутніх бакалаврів з правознавства змінювалась, однак в ЕГ ці зміни були більш значущими. За високим рівнем у КГ спостерігається зростання від 24,42% до 27,91%, а в ЕГ – від 23,77% до 58,19%. З достатнім рівнем у КГ кількість здобувачів вищої освіти збільшилась від 34,8% до 38,37%, а в ЕГ – зменшилась від 34,43% до 7,38%, за рахунок значного збільшення здобувачів вищої освіти з високим рівнем сформованості професійної компетентності. За показниками задовільного рівня динаміка змін у КГ визначається зменшенням від 33,72% до 30,23%, а в ЕГ – незначним зростанням від 32,79% до 34,43%, що пояснюється переходом здобувачів вищої освіти з низьким рівнем до категорії задовільного рівня сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства. Так, у КГ спостерігається динаміка зменшення кількості здобувачів вищої освіти за низьким рівнем від 6,98% до 3,49%, а в ЕГ – від 8,19% до 2,0%.

Вірогідність результатів експериментального дослідження перевірено за допомогою методів математичної статистики, які застосовують у професійній педагогіці, – порівняння дисперсії для вхідного й підсумкового контролю в КГ та

ЕГ і визначення критерію Фішера. За основу було взято таблицю F -значення, щоб порівнювати числові показники емпіричного F -критерію (який обчислювали із цифрових даних, отриманих у ході експерименту) та теоретичного F -критерію, поданого в стандартній таблиці (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка рівнів сформованості професійної компетентності
майбутніх бакалаврів з правознавства**

Критерії професійної компетентності	Групи й етапи	Рівні							
		високий		достатній		задовільний		низький	
		КС	%	КС	%	КС	%	КС	%
1. Мотиваційний	КГ-КЕ	24	27,91	30	34,88	27	31,40	5	5,81
	КГ-ФЕ	26	30,23	32	37,21	26	30,23	3	3,49
	ЕГ-КЕ	33	27,05	44	36,07	37	30,33	8	6,56
	ЕГ-ФЕ	71	58,20	12	9,83	39	31,97	2	2,33
2. Когнітивний	КГ-КЕ	19	22,09	27	31,40	30	34,88	10	11,63
	КГ-ФЕ	22	25,58	31	36,05	26	30,23	7	8,14
	ЕГ-КЕ	25	20,49	40	32,79	44	36,07	13	10,65
	ЕГ-ФЕ	73	59,84	7	5,74	42	34,42	3	2,0
3. Діяльнісний	КГ-КЕ	22	25,58	28	32,56	27	31,40	9	10,46
	КГ-ФЕ	24	27,91	34	39,53	25	29,07	6	4,1
	ЕГ-КЕ	30	24,59	41	33,61	39	31,97	12	9,84
	ЕГ-ФЕ	69	56,56	8	6,56	45	36,88	3	3,49
4. Особистісний	КГ-КЕ	22	25,58	31	36,05	27	31,40	6	6,98
	КГ-ФЕ	24	27,91	35	40,69	24	27,91	3	3,49
	ЕГ-КЕ	30	24,59	41	33,61	41	33,61	10	8,19
	ЕГ-ФЕ	72	59,02	10	8,19	40	32,79	3	2,0
Узагальнені показники	КГ-КЕ	21	24,42	30	34,88	29	33,72	6	6,98
	КГ-ФЕ	24	27,91	33	38,37	26	30,23	3	3,49
	ЕГ-КЕ	29	23,77	42	34,43	40	32,79	10	8,19
	ЕГ-ФЕ	71	58,19	9	7,38	42	34,43	3	2,0

Показник F_{emp} -КГ зі значенням у середньому 1,14 виходить за межі вірогідності, тому незначне підвищення рівня сформованості кожного компонента й загалом професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства, які навчались у КГ, пов'язане з умовами традиційного процесу навчання. F -критерій для експериментальних груп (F_{emp} -ЕГ) має показник від 1,01 до 1,03. Порівнюючи значення обчисленого F -критерію для ЕГ зі стандартними табличними показниками F_{krit} , зроблено висновок, що значення F_{emp} -ЕГ для кожного компонента й загалом професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства перебуває в зазначених межах. Отже, результати дослідження є вірогідними та підтверджують правдивість проведеного експерименту. Запропонована модель та педагогічні умови впровадження контекстного навчання сприяють значному підвищенню рівня компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства.

ВИСНОВКИ

1. У ході аналізу стану досліджуваної проблеми в теоретичній та практичній площинах виявлено, що в сучасній вищій правничій школі існує гостра потреба в суттєвій модифікації деяких, головним чином, процесуальних та змістових аспектів професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства, з урахуванням прецедентного характеру їх фахової діяльності, що посилить їх практичні вміння та навички. Очевидно, що оптимальним шляхом для реалізації цього завдання є використання контекстного навчання, а відсутність обґрунтованих та перевірених експериментально необхідних і достатніх педагогічних умов запровадження цього методу стало основою для постановки відповідної наукової проблеми в загальному вигляді.

2. Подано характеристику базових понятійних конструктів дослідження, зокрема «формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства», «професійна підготовка», «майбутні бакалаври з права», «професійна компетентність», «педагогічні умови», «модель» тощо. Обґрунтовано, що «контекстне навчання майбутніх правознавців» – це професійно орієнтована підготовка студентів спеціальності 081 «Право», реалізована через системне впровадження фахового контексту в освітню діяльність шляхом встановлення зв'язків між дисциплінарним змістом і реальними професійними ситуаціями, а «квазіпрофесійна діяльність» – це специфічна активність студентів у межах освітнього процесу, під час якої імітують максимально реалістичні переживання досвіду, що відтворює сутнісні параметри майбутньої трудової діяльності.

3. Уточнення принципів контекстного підходу в аспекті правничої освіти дало змогу обґрунтувати їх в авторській інтерпретації: *системності*, який спрямовує здобуття професійної компетентності майбутніх фахівців з правознавства через послідовне входження здобувача освіти в спеціально сформоване середовище закладу як систему педагогічних та екстрапедагогічних впливів на когнітивну, психоемоційну й поведінкові сфери його особистості відповідно до змісту освітньо-професійної програми; *прогностичності*, який полягає у використанні сучасних засобів оцінювання індивідуальної природи здобувача освіти та моделювання на їх основі змісту, форм і методів побудови індивідуальних освітніх траєкторій; *проблемності* навчально-пізнавальної діяльності, що виявляється в перманентному інтенсивному використанні проблемних завдань у процесі професійної підготовки; *відповідності*, який передбачає використання форм та методів освітнього процесу, що відповідають поставленій меті й змісту освіти; *суб'єктності* відносин між науково-педагогічним складом та здобувачами вищої освіти, який ґрунтується на їх активній співпраці.

Обґрунтовано концептуальні засади процесу застосування контекстного навчання в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства й виділено притаманні кожній професійній ролі індивідуальні, особистісні та психологічні якості (суддя, адвокат, прокурор, слідчий, нотаріус тощо), відповідно до яких

потрібно насичувати зміст імітаційних завдань, квазіпрофесійних вправ, ділових ігор та інших методів і форм освітнього процесу. При цьому під професійною роллю запропоновано розуміти модель професійної поведінки, яка враховує нормативно очікувані та особисто інтерпретовані засоби взаємодії з іншими суб'єктами правового процесу відповідно до набору соціальних статусів і позицій, що є основою правничої професії. Таким чином, комбінуючи певні професійні ролі та опановуючи відповідні вміння та навички, бакалавр з правознавства формує комплекс необхідних якостей, які в майбутньому надають йому переваги при виборі бажаної спеціалізації в професії.

4. Основними педагогічними умовами застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства в професійній підготовці визначено такі: *формування та підтримка позитивної освітньої мотивації*, що передбачає кваліфікований педагогічний супровід і перманентну актуалізацію процесів професійної самореалізації й самовизначення майбутніх бакалаврів з правознавства; *культивування квазіпрофесійної та навчально-професійної діяльності здобувачів освіти* спеціальності 081 «Право» засобами збагачення контекстного навчання інтерактивними й іншими визначеними інноваційними технологіями; *забезпечення можливості інтеріоризації цілісного суб'єктивного досвіду різних видів правознавчої діяльності* під час проходження практики в юридичних клініках та інших об'єктах професійного функціонування; *підвищення кваліфікації викладачів*, що передбачає оволодіння технологіями контекстного навчання, зокрема через проведення внутрішньовузівських методичних семінарів для викладачів.

5. Аналіз теоретико-практичних версій проектування освітніх систем контекстного типу дав змогу побудувати авторську структуру та зміст моделі використання контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства з таких блоків, як: мотиваційний; організаційно-процесуальний; результативно-діагностичний. Мотиваційний блок містить мету, завдання підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання. Організаційно-процесуальний блок фіксує форми, методи застосування контекстного навчання при професійній підготовці; визначення педагогічних умов застосування контекстного навчання, напрямів педагогічного супроводу. Результативно-діагностичний блок охоплює рівні, критерії сформованості професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства.

6. Експериментально перевірено ефективність авторської моделі застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства, змістовою основою якої є визначений перелік необхідних і достатніх педагогічних умов. Результати формувального етапу експерименту, кількісні та якісні зміни у сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства за обраними критеріями та показниками показали суттєву позитивну динаміку, а використання методу визначення критерію Фішера підтвердило коректність результатів за рівнем сформованості всіх компонентів професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства.

Зіставлення показників сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів з правознавства в експериментальній і контрольній групах дало змогу зробити висновок, що запропонована модель та педагогічні умови впровадження контекстного навчання сприяють значному підвищенню її рівня.

Отримані результати педагогічного експерименту дали можливість розробити методичні рекомендації з виробничої практики.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації, що висвітлюють основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Пасенко І. М. Основні засади застосування контекстного навчання в процесі професійної підготовки майбутніх правознавців. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи* : зб. наук. пр. Київ : Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2017. Вип. 2 (19). С. 36–41.

2. Пасенко І. М. Визначення концептуальних засад процесу застосування контекстного навчання у професійній підготовці майбутніх бакалаврів із правознавства. *Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. Серія: «Інноваційна педагогіка»*. Одеса, 2018. Вип. 8. С. 150–155.

3. Пасенко І. М. Педагогічні умови застосування контекстного навчання майбутніх бакалаврів із правознавства в професійній підготовці. Збірник наукових праць. *Педагогічні науки*. Херсон. 2019. Вип. LXXXVII. С. 139–145.

4. Пасенко І. М. Впровадження контекстного навчання у професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 1. С. 144–151.

5. Пасенко І. М. Теоретичні та практичні результати впровадження контекстного навчання в підготовку майбутніх бакалаврів зі спеціальності 081 «Право». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / редкол. : А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 76. Т. 2. С. 176–184.

Стаття в зарубіжному періодичному науковому виданні

6. Pasenko I. The recommendations for the implementation of the contextual education in professional preparation of future bachelors of science in law. *German International Journal of Modern Science*. 2021. № 5. P. 39.

Публікації, що додатково відображають наукові результати дисертації та засвідчують обов'язкову апробацію матеріалів дисертації

Матеріали конференцій

7. Пасенко І. М. Професійна компетентність юриста як теоретична проблема. *Психолого-педагогічний супровід фахової підготовки та підвищення кваліфікації особистості в умовах трансформації освіти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 27 травня 2016 р.). Київ : НАПНУ ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти», Ін-т психології ім. Г. С. Костюка, 2016. С. 22.

8. Пасенко І. М. Застосування контекстного навчання у професійній підготовці майбутніх правознавців. *Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 16–17 грудня 2016 р.). Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2016. С. 94–96.

9. Пасенко І. М. Концептуальні засади контекстного навчання у професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства. *Перспективні напрямки розвитку сучасних педагогічних і психологічних наук* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 8–9 лютого 2019 р.). Харків : Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2019. С. 77–79.

10. Пасенко І. М. Педагогічні умови у професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства. *Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 5–6 квітня 2019 р.). Київ : Громадська організація «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. С. 76–79.

АНОТАЦІЯ

Пасенко І. М. Професійна підготовка майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2021.

У дисертації проаналізовано проблему вдосконалення професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання та його концептуальні засади; виокремлено сучасні тенденції в ЗВО України.

Теоретично обґрунтовано, експериментально перевірено й доведено результативність реалізації сукупності педагогічних умов професійної підготовки майбутніх бакалаврів з правознавства із застосуванням контекстного навчання:

– формування й підтримка позитивної освітньої мотивації, що передбачає кваліфікований педагогічний супровід та перманентну актуалізацію процесів

професійної самореалізації й самовизначення майбутніх бакалаврів з правознавства;

– культивування квазіпрофесійної та навчально-професійної діяльності здобувачів освіти спеціальності 081 «Право» засобами збагачення контекстного навчання інтерактивними та іншими визначеними інноваційними технологіями;

– забезпечення можливості інтеріоризації цілісного суб'єктивного досвіду різних видів правознавчої діяльності під час проходження практики в юридичних клініках та інших об'єктах професійного функціонування;

– підвищення кваліфікації викладачів, що передбачає оволодіння технологіями контекстного навчання, зокрема через проведення внутрішньовузівських методичних семінарів.

Зазначені педагогічні умови стали змістовою основою авторської моделі використання контекстного навчання майбутніх бакалаврів з правознавства, що містить такі блоки: мотиваційний; організаційно-процесуальний; результативно-діагностичний.

Ключові слова: професійна підготовка, освіта, майбутні бакалаври з права, професійна компетентність, контекстне навчання, педагогічні умови, модель.

АННОТАЦІЯ

Пасенко І. М. Професійна підготовка майбутніх бакалаврів по правознавству з використанням контекстного навчання. – Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису.

Дисертація на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Классический приватный университет, Запорожье, 2021.

В дисертации проанализирована проблема совершенствования профессиональной подготовки будущих бакалавров правознавства с применением контекстного обучения и его концептуальные принципы; выделены современные тенденции в ЗВО Украины.

Теоретически обосновано, экспериментально проверено и доказано результативность реализации совокупности педагогических условий профессиональной подготовки будущих бакалавров правознавства с применением контекстного обучения:

– формирование и поддержка позитивной образовательной мотивации, которая предусматривает квалифицированное педагогическое сопровождение и перманентную актуализацию процессов профессиональной самореализации и самоопределения будущих бакалавров правознавства;

– культивирование квазіпрофесійної і навчально-професійної діяльності соискателей образования специальности 081 «Право» средствами обогащения контекстного обучения интерактивными и другими определенными инновационными технологиями;

– обеспечение возможности интериоризации целостного субъективного опыта разных видов правоведаческой деятельности во время прохождения практики в юридических клиниках и других объектах профессионального функционирования;

– повышение квалификации преподавателей, предусматривающее овладение технологиями контекстного обучения, в частности через проведение внутривузовских методических семинаров.

Данные педагогические условия стали смысловой основой авторской модели использования контекстного обучения будущих бакалавров правоведения, которая состоит из таких блоков: мотивационного; организационно-процессуального; результативно-диагностического.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, образование, будущие бакалавры права, профессиональная компетентность, контекстное обучение, педагогические условия, модель.

SUMMARY

Pasenko I. M. Professional training of future bachelors of Law through contextual learning. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of pedagogical sciences specialty 13.00.04 – theory and methods of vocational education. – Classical Private University, Zaporozhye, 2021.

The dissertation analyzes the problem of improvement implemented in professional training of future bachelors of Law using context training, having been analyzed its conceptual principles and modern trends were singled out in the system of high education in Ukraine.

The characteristic of basic conceptual constructs of research is presented, in particular, «the formation of professional competence of future bachelors of Law», «professional training», «future bachelors of Law», «professional competence», «pedagogical conditions», «model», etc.

It has been substantiated that «contextual training of future jurists» is professionally-oriented training of students majoring in 081 «Law», implemented through the systematic introduction of the professional context in education activities by establishing links between disciplinary content and real professional situations, and «quasi-professional activity» is a specific activity of students within the educational process, during which the most realistic situations of the reproducing experience are simulated which present essential parameters of future employment.

The principles of the contextual approach in the aspect of legal education are specified as systematic, which is they provide higher education students with educational activities bases of professional practice; a systematic approach to formulation and solution of educational problems, the introduction of different models of subject and social content of professional activity; prognosticity, which is consistent modeling a

comprehensive vision of the content, forms and conditions of the future professional practices; problems of the content of the educational process, which involves inclusion problem tasks in the process of professional training; compliance which provides forms and methods of the educational process that meet the goal and the content of education; subjectivity of relations between teachers and graduates education, which involves the cooperation of teachers and graduates.

The conceptual bases of the process of contextual application has substantiated training in professional training of future bachelors in law, the inherent in each professional role individual, personal and psychological qualities (judge, lawyer, prosecutor, investigator, notary, etc.), according to which it is necessary to saturate the content of simulation tasks, quasi-professional exercises, business games and other methods and forms of educational process.

It is proposed to understand the professional role as a professional model behavior that takes into account normatively expected and personally interpreted means of interaction with other subjects of legal process in accordance with a set of social statuses and positions that form the basis of legal profession. Thus, combining certain professional roles and mastering relevant skills, a bachelor of law forms a complex of necessary qualities that in the future give him or her an advantage in choosing desired profession.

Theoretically substantiated, experimentally verified and proved the effectiveness of the implementation of a set of pedagogical conditions for training future bachelors in law with the use of contextual education: formation and support of positive educational motivation, which provides qualified pedagogical support and permanent updating of processes professional self-realization and self-determination of future bachelors with jurisprudence; cultivation of quasi-professional and educational-professional activity students of specialty 081 «Law» by means of contextual enrichment learning with interactive and other defined innovative technologies; providing the possibility of internalization of a holistic subjective experience different types of legal activity during the practice in law clinics and other objects of professional functioning; advanced training of teachers, which involves mastering technology contextual learning, in particular through intra-university methodical seminars.

These pedagogical conditions have become the semantic basis of the author's model use of contextual training of future bachelors in law, consisting of such blocks as: motivational; organizational procedural; effective diagnostic.

Key words: professional training, education, future bachelors of Law, professional competence, contextual learning, pedagogical conditions, model.

ПАСЕНКО ІНГА МИХАЙЛІВНА

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
З ПРАВОЗНАВСТВА ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ
КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Підписано до друку 20.08.2021.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Times.
Умовн.-друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Тираж 100 пр. Зам. № 19-2021/22АБ.

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 3321 від 25.11.2008